

âd Barradiel

Jaargang 9 | september 2011

ISSN: 2211-3339

FAN EIGEN HIEM

Het ei is weer gelegd! Dit is de eerste nieuwsbrief Ald Barradiel na het 'zomerreces' van de vereniging, maar alweer de zoveelste in de rij vanaf oktober 2003.

Zomerreces betekent niet dat het bestuur helemaal stil zit. Alleen als het spreekwoord 'vrouwen bloot dan ligt de handel dood' actueel is, dan gebeurt er vrijwel niets want dan geniet iedereen zoveel mogelijk van de zon om daarmee de lichamelijke accu weer op te laden voor de winterperiode.

Maar de afgelopen zomer was bar en boos, zoals de voorzitter hierna schrijft. Veel regen en dus tijd om binnenshuis wat te doen. Tijdens zijn slechtweer-vakantie heeft onze secretaris een aantal korte filmfragmenten op onze website geplaatst. De meeste filmbeelden zijn afkomstig van een DVD die wij hebben ontvangen van ons lid de heer S. de Boer uit Opeinde. Daarop staan filmbeelden die in de eerste helft van de vorige eeuw zijn gemaakt. We hebben gezien dat de filmbeelden al vele malen zijn bekeken door bezoekers van onze website. Dat blijkt dus een succes te zijn en we hebben gemerkt dat de filmbeelden ook weer reacties opleveren.

Verder heeft mevrouw Janke Geertsma gereageerd op een artikel uit de nieuwsbrief van november 2007 over 'Boelgoed in Tzummarum. Einde van een jong gezin'.

Zij heeft aanvullende informatie die wij hopelijk in het decembernummer van Ald Barradiel kunnen plaatsen. De voorbereidingen voor dat nummer zijn al in volle gang. We hopen u voor de kerstdagen dit nummer aan te kunnen bieden.

BESTUURLIJK

Schreef ik in mei: 'tot de komende herfst', en nu begin september is

Bunker tijdens opendag november 2010

het herfst én hoe!. De eerste 8 dagen al 50 mm regen, het is bar en boos. Het voorjaar was extreem droog en nu zo nat. Meteorologisch wordt het ene record na het andere verbroken. De uitgestelde jaarvergadering, die normaal in april wordt gehouden, zal nu op 30 september a.s. plaatsvinden. Albert Boonstra zal het jaarverslag presenteren en onze penningmeester zit dan in spanning als de financiën worden behandeld en gecontroleerd.

Na de pauze zal onze archivaris Wietse Leistra aan het woord komen over het belang van digitaal archiveren op een blijvende website en het veiligstellen van originele archiefstukken. Deze originele archiefstukken zijn bij onze vereniging in bewaring gesteld en bij ons ligt dan ook de verantwoordelijkheid voor het behoud van het materiaal. Maar om dat goed te kunnen bewaren moet het archiefklimaat optimaal beheerst worden, de brandveiligheid in orde zijn en tegen diefstal en vernieling beveiligd zijn. Dit kunnen wij als vereniging onvoldoende garanderen. Wat doen we hier aan?

Deze archiefstukken kunnen worden ondergebracht bij een gemeente- of

rijksarchief, maar niet eerder dan dat het belangrijkste is gedigitaliseerd en is gepubliceerd op de website. Inmiddels zijn er al verschillende verenigingsarchieven gereed en kunnen met toestemming van de betreffende vereniging naar een overheidsarchief worden overgedragen.

Wietse zal ook laten zien hoe het een en ander in zijn werk gaat. Daarna zal hij de nieuwste aanwinsten van oude foto's laten zien op het grote projectiescherm.

Dan nog iets over de Bunker bij Koehool. Door de media is er al ruim aandacht aanbesteed. Momenteel zijn bouwvakkers druk bezig met het renoveren van de bunker. Op vrijdag 14 oktober a.s. wordt de bunker opgeleverd en officieel geopend. Op 15 en 16 oktober is het Opendag.

Het winterprogramma wordt nu weer voorbereid. Begin november wordt in samenwerking met het Archeologisch steunpunt in Wijnaldum een bijeenkomst gehouden in de 'Bijekoer'.

Tot ziens op vrijdag 30 september a.s. in de Yeb Hettinga-skoalle in Firdgum

LEDENNIEUWS

NIEUWE LEDEN

Marten Pols, Amsterdam

BEËINDIGING

D. Visser, Wijnaldum

VAN DE PENNINGMEESTER

Er zijn nog een aantal leden die de contributie voor het jaar 2011 nog niet hebben betaald. De penningmeester verzoekt die leden die nog niet hebben betaald dit zo spoedig mogelijk te doen.

LEZING NOVEMBER

In samenwerking met het Archeologisch Steunpunt in Wijnaldum wordt in november een lezing georganiseerd in het dorpsshuis 'De Bijekoer'.

Drs. Evert Kramer van het Fries Museum zal vertellen over nieuwe ontwikkelingen rond de grote mantelspeld van Wijnaldum. Na de opgravingen begin jaren '90 van de vorige eeuw werd het betrekkelijk stil rond de terp van Wijnaldum en de mooie fibula, maar kortgeleden werd een bijpassend fragment van de koplaat ontdekt die een geheel nieuwe interpretatie mogelijk maakt. Kramer zal ook dieper ingaan op het vijfjarig steilkantonderzoek in het Friese terpengebied, waar ook het onderzoek te Firdgum deel van uit maakt. Tenslotte breken voor het Fries Museum spannende tijden aan voor de oplevering van de nieuwbouw aan het Zailand. Maakt de archeologie daar ook onderdeel van de presentaties uit straks?

ISSN VOOR ALD BARRADIEL

De Koninklijke Bibliotheek (KB) ontvangt ook de uitgaven van onze nieuwsbrief. Ald Barradiel heeft nu van de KB een ISSN nummer toegekend gekregen. Rechtsboven in de kop van Ald Barradiel staat voortaan ISSN: 2211-3339. Dit nummer vergemakkelijkt de uitwisseling van informatie tussen uitgevers, distributeurs, boekhandels, tijdschriftagenten, onderzoekers, bibliotheken en hun gebruikers.

De KB heeft nog niet alle nummers van Ald Barradiel in hun bezit. We zullen de komende winterperiode de ontbrekende nummers nog eens uitprinten en naar de KB toesturen. Op deze wijze blijven ook die gegevens centraal bewaard en kunnen daar dan door iedereen geraadpleegd worden.

LIJKENHUISJE OOSTERBIERUM

Een lokaal voor tijdelijke bewaring

TEKST: JELLE CRAMER (1980)

Het lijkenhuisje stond daar ook aan die kant tegen de kerkmuur, dicht bij deze zuidingang, in de hoek van kerk en toren. Hiervan werd gebruik gemaakt wanneer mensen overleden waren aan een besmettelijke ziekte of als er aan de zeedijk soms lijken aanspoelden om deze tot aan de begrafenis te bergen. Of de Spaanse griep epidemie in 1918 de reden is geweest tot nieuwbouw is niet zeker, maar in dat jaar werd er door de kerkvoogden een nieuw lijkenhuis gebouwd over de kerkhofgracht heen, tegen de timmerwerkplaats van Jan van der Zee aan. De kosten bedroegen 3000 gulden. Er was plaats voor drie kisten tegelijk. Enkele tientallen jaren terug is het door de kerk aan de begrafenisvereniging "De laatste eer" afgestaan, die het nu in beheer heeft. Mogelijk wordt het niet meer voor het doel gebruikt waarvoor het indertijd is gebouwd omdat de situatie zich op het gebied van besmettelijke ziekten grondig heeft gewijzigd door de accommodatie van de tegenwoordige ziekenhuizen. Het kistenrek is er inmiddels uit verdwenen en wordt nu gebruikt als bergplaats.

WETGEVING OMTRENT HET

BEGRAVEN

De oorspronkelijke functie van de gebouwtjes op kerkhoven en begraafplaatsen is zeer divers. Ze dienen in het verleden onder meer als opbaarhuisje, drenkelinghuisje, stalling van de lijkkoets of als bergplaats van de draagbaar.

De bouw van de lijkenhuisjes is een direct gevolg van de wetgeving in relatie tot de volksgezondheid. Gedurende de Franse overheersing waren er reeds enige wetten, zogenaamde decreten, ingevoerd met betrekking tot het begraven van lijken. Na de Franse tijd werden de meeste decreten weer ingetrokken, een aantal werd echter later opnieuw ingevoerd.

Een belangrijke wet in dit verband, was de zogenaamde Begraveniswet van 1869. In artikel

16 van die wet werd gesteld dat er geen begraafplaats mocht worden aangelegd op een afstand van minder dan 50 meter van elke bebouwde kom binnen een gemeente. Binnen gelijke afstand van een bestaande begraafplaats mochten geen gebouwen meer worden opgericht of putten worden gegraven. Gezondheid en hygiëne waren hierbij de belangrijkste motieven.

De zoveelste epidemie van een besmettelijke ziekte (in de periode van 1866 - 1867 had de ziekte cholera in ons land 21.000 doden geëist) was aanleiding om in 1872 de Wet tot Voorzieningen tegen Besmettelijke Ziekten, uit te vaardigen.

Alle eigenaren van een kerkhof of begraafplaats werden toen verplicht binnen een jaar te zorgen voor een ruimte waarin mensen die waren gestorven aan een besmettelijke ziekte, konden worden opgebaard tot de dag van de teraardebestelling.

Deze ruimte kreeg al spoedig de naam Lijkenhuisje of Dodenhuisje. Tegenwoordig wordt ook de naam Baarhuisje gebruikt. Voor veel kerkgenootschappen was de bouw van een dergelijk lokaal een flinke aanslag op hun financiële middelen. Vaak werd er dan ook aangeklopt bij de burgerlijke gemeente voor een subsidie voor de bouw. De landelijke overheid oefende controle uit op handhaving van de wet.

Veel van deze huisjes, die ook een stukje geschiedenis 'vertellen' worden gerestaureerd en in stand gehouden.

Lijkenhuisje Minnertsga

Colofon

Ledenadministratie : Gerrit Bouma (secretaris)
Correspondentieadres : Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
Telefoon : 0519-241409
Email : barradeel@oudbarradeel.nl
Website : www.oudbarradeel.nl
Bankrekening RABO : 32.55.38.271
Kamer van Koophandel : 4000368